

Reactie behorend bij vraag 5 van de Consultatie

In deze reactie wordt aandacht gevraagd voor de beroepsreglementering waar het gaat om publieke (financiële) verantwoordingen. De publieke financiële verantwoording is geregeld in de Comptabiliteitswet (rijksoverheid), Gemeente- en Provinciewet en specifieke wetgeving. Op grond van deze regelgeving zijn onder meer Parlement en Regering, Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, Gemeenteraden en Colleges en de Algemeen Besturen van Waterschappen verantwoordelijk voor een goede toepassing en uitvoering van de comptabele regelgeving.

Op Rijksniveau heeft de Algemene Rekenkamer specifieke controleverantwoordelijkheden voor de financiële (en andere) controles van rijksverantwoordingen, aangevuld met bevoegdheden voor verantwoordingen buiten het Rijk en privaatrechtelijke instellingen, waar het gaat om de invordering en besteding van publieke middelen. Binnen de Nederlandse publieke governance is de Algemene Rekenkamer 'supreme auditor'.

De controles van de Algemene Rekenkamer zijn in hoge mate gebaseerd op het werk van accountantskantoren en de Audit Dienst Rijk. In internationaal verband wordt de Algemene Rekenkamer aangesproken op de vraag of voldoende werkzaamheden worden verricht mede waar gesteund wordt op het werk van openbare accountants.

In 2019 heeft de Algemene Rekenkamer aan de nationale rekenkamers van Zweden, het Verenigd Koninkrijk en Canada gevraagd om de kwaliteit van haar onderzoekwerkzaamheden te toetsen in een peer review. Met de brief van 25 januari 2021 zijn de uitkomsten daarvan door de Algemene Rekenkamer gedeeld met de Tweede Kamer. Deze peerreview laat zien dat de beoordeling van de werkwijze van de Algemene Rekenkamer gebaseerd is op internationale standaarden, rekening houdend met de specifieke nationale controleorganisatie.

Van belang in verband met de modernisering van de beroepsreglementering is de vraag of de te stellen eisen aan de uitvoering van accountantscontrole bij publieke instellingen voldoende is opgenomen in de regelgeving van de beroepsorganisatie. In de Nadere Voorschriften Controle- en overige standaarden (NVCOS) zijn geen specifieke regels opgenomen voor de controle van verantwoordingen in de publieke sector. Er wordt kennelijk vanuit gegaan dat de controlestandaarden in het algemeen gelden en er vanuit NBA geen aanvullende regels nodig zijn voor de publieke sector.

Op verschillende plaatsen in de NVCOS wordt er op gewezen dat in het geval van publieke verantwoordingen rekening moet worden gehouden met specifieke overheidsvoorschriften. Als algemene regel is opgenomen dat als de accountant ten behoeve van een organisatie in de publieke of semipublieke sector een controleopdracht van financiële overzichten uitvoert, moet worden gehandeld conform de International Standards of Supreme Audit Institutions van de International Organization of Supreme Audit Institutions.

De verschillen tussen accountantscontrole ten behoeve van de publieke en de private sector zijn evident. De inrichting van financiële verantwoordingen van publieke instellingen is wettelijk geregeld. Er is in beginsel geen ruimte voor de accountant om een verantwoording in overeenstemming te brengen met een (naar zijn of haar inzichten) getrouw beeld, zoals aangegeven in de NVCOS). Wettelijk aanwijzingen moeten worden gevolgd. Afwijkend is ook dat de accountant verplicht is, naast het onderzoek naar volledigheid en juistheid (getrouwheid), onderzoek te doen en te rapporteren over rechtmatigheidsaspecten. De controlecriteria voor rechtmatigheid zijn

voorgeschreven in en bij regelgeving. Voor de goede toepassing van rechtmatigheidscriteria zijn interpretaties nodig. In zekere zin treedt de accountant in die rol op als 'rechtmatigheidsrechter'¹.

Op Rijksniveau is de verantwoordelijkheid voor het oordeel over getrouwheid en rechtmatigheid grondwettelijk toegewezen aan de Algemene Rekenkamer. Voor de inrichting van de controlewerkzaamheden bij publieke verantwoordingen buiten de rijksoverheid ligt een verantwoordelijkheid bij de NBA.

Voor de inrichting van de regelgevende processen van het NBA zal uitdrukkelijk rekening moeten worden gehouden met deze objectieve verschillen tussen de overheidssector en de andere maatschappelijke sectoren. In mijn optiek wordt met de specifieke eisen en omstandigheden van de publieke sector echter onvoldoende rekening gehouden in de voorgestelde governance.

Ook is het voorstel voor een BOB (Belanghebbendenorgaan Beroepsreglementering) niet één op één toepasbaar in de publieke sector omdat uiteindelijk de politieke organen niet alleen wetgevende taken hebben, maar ook belanghebbenden zijn als democratisch gekozen vertegenwoordigers. Mijn voorstel is ook hieraan aandacht te besteden bij de inrichting van een BOB voor de publieke sector.

Wim Veldman 23/5/2022

---

¹ Zie in dit verband het artikel van Alex Brenninkmeijer: De Januskop van de rechtmatigheid van het bestuur (NJB, 2019).